

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

หนังสือ

กระแส มาลายาภรณ์ และ ชุตา จิตนิทักษณ์. มนุษย์กับวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์, 2528.

เกษม สุวรรณกุล. "วิธีการกำหนดนโยบายดำเนินงานมหาวิทยาลัย." รายงานสัมมนา เรื่องปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. พระนคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด คิวพร, 2507.

กองบรรณาธิการเศรษฐศาสตร์การเมือง, บรรณาธิการ. 50 ปีบนเส้นทางประชาธิปไตย.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยสังคม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2525.

เขียน ธีระวิทย์, พันศักดิ์ วิญญรัตน์ และ สุชาติ สวัสดิ์ศรี. ใครละเมิดอธิปไตย : วิเคราะห์การแทรกแซงของสหรัฐฯ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดาวเรือง, 2518.

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะรัฐศาสตร์ และโครงการการศึกษาทั่วไป ภาควิชาสังคมวิทยา และมานุษยวิทยา. สังคมและวัฒนธรรม. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

เจตนา นาควัชระ. ทางไปสู่วัฒนธรรมแห่งการวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ดวงกมล, 2524.

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, บรรณาธิการ. ธรรมศาสตร์ 50 ปี. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2527. (มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์จัดพิมพ์เนื่องในโอกาสครบรอบ 50 ปี แห่งการสถาปนา 27 มิถุนายน 2527).

ชุตา จิตนิทักษณ์. สังคมวิทยาและวัฒนธรรมไทย. สงขลา: คณะวิทยาการจัดการ, มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์, 2528.

ดวงใจ. จากดวงใจ. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2515.

_____. เทียนส่องแสง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ประพันธ์สาส์น, 2520.

_____. บ่วงกรรม. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด บรรณกิจเทรดดิ้ง, 2517.

_____. รัฐมนตรีหญิง. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2519.

- ตรีศิลป์ บุญขจร. นวนิยายกับสังคมไทย พ.ศ. 2475-2500. กรุงเทพมหานคร :
บางกอกการพิมพ์, 2523.
- _____ . นวนิยายไทยในรอบทศวรรษ : ข้อสังเกตบางประการ. กรุงเทพมหานคร :
สถาบันไทยคดีศึกษา, 2525.
- แถบสุข นุ่มนนท์. การทูตไทยสมัยรัตนโกสินทร์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
ไทยวัฒนาพานิช, 2528.
- ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, วิสา คัญทัพ และ วิทยากร เชียงกุล. ขบวนการนักศึกษาไทย
จากอดีตถึงปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์พระจันทร์เสี้ยว, 2517.
- นิพนธ์ คันธเสวี. สังคมวิทยาเบื้องต้น. ธนบุรี : โรงพิมพ์สหประชาพานิชย์, 2512.
- บัณฑิตย์ ธรรมตรีรัตน์, บรรณาธิการ. คลื่นแห่งทศวรรษ. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์
เอ็ดมันเพรสไพเรตส์, 2526.
- ประทีป เหมือนนิล. วรรณกรรมไทยปัจจุบัน. กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์,
2523.
- ประสิทธิ์ รุ่งเรืองรัตนกุล. สายธารวรรณกรรม. กรุงเทพมหานคร : แสงรุ่งการพิมพ์,
2522.
- พลศักดิ์ จิรไกรศิริ. วรรณกรรมการเมือง. กรุงเทพมหานคร : กราฟิการ์ต, 2520.
มนตรี กรรพฒมาลัย, บรรณาธิการ. จะเป็นนักประพันธ์พึงสำนึกในอำนาจวรรณกรรม.
กรุงเทพมหานคร : เจริญวิทย์การพิมพ์, 2521.
- รื่นฤทัย สัจจพันธุ์. วรรณกรรมปัจจุบัน : CONTEMPORARY LITERATURE.
กรุงเทพมหานคร : ห้างหุ้นส่วนจำกัด แสงจันทร์การพิมพ์, 2529.
- วิทย์ ศิวะศรียานนท์. วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์
อักษรเจริญทัศน์, 2519.
- วิศิษฐ์ ประจวบเหมาะ. "การเพิ่มประชากรและผลที่มีต่อการศึกษา" ใน ปัญหาการ
เพิ่มประชากรของไทย. กรุงเทพมหานคร : แผนกเผยแพร่และเอกสารทาง
วิชาการ สมาคมวางแผนครอบครัวแห่งประเทศไทย, ม.ป.ป.
- เสถียร จันทิมาธร. คนอ่านหนังสือ. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์ดอกหญ้า, 2525.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. สังคมวิทยาการเมือง : หลักการและการประยุกต์.
กรุงเทพมหานคร : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2532.

- สุโขทัยธรรมมาธิราช มหาวิทยาลัย. ความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับต่างประเทศ.
กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช, 2529.
- _____. พัฒนาการวรรณคดีไทย. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2533.
- อานนท์ อภาภิรม. มนุษย์กับสังคม : สังคมแล้ววัฒนธรรมไทย. กรุงเทพมหานคร:
ภาควิชาสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์, 2514.
- อุดม รุ่งเรืองศรี. สภาพวรรณกรรมไทยปัจจุบัน. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:
สำนักพิมพ์กัลยาบรรณาการ, 2524.
- อุดร ชื่นกลิ่นรูป. "ผลเสียที่เกิดขึ้นเนื่องแต่การที่มหาวิทยาลัยมีผู้บังคับบัญชาหลายฝ่าย"
รายงานสัมมนาเรื่อง ปัญหาและบทบาทมหาวิทยาลัยในประเทศไทย. พระนคร:
โรงพิมพ์สมาคมสังคมศาสตร์แห่งประเทศไทย, 2507.
- อุทัย เลาหวิเชียร และ วรเดช จันทรศร, บรรณาธิการ. การบริหารมหาวิทยาลัยใน
ประเทศไทย. กรุงเทพมหานคร: โครงการส่งเสริมเอกสารวิชาการสถาบัน
บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2531.
- บทความ
- เขียน ธีระวิทย์. "ข้อสังเกตเกี่ยวกับนโยบายต่างประเทศของไทย." สังคมศาสตร์
ปริทัศน์ 13 (มกราคม - มีนาคม 2518) : 18 - 30.
- _____. "ปัญหาและแนวโน้มของนโยบายต่างประเทศของไทย." สังคมศาสตร์
ปริทัศน์ 14 (มิถุนายน - สิงหาคม 2519) : 49 - 68.
- ไชยันต์ รัชชกุล. "วรรณคดีวิจารณ์ในแนวทฤษฎีแบบมาร์กซ์." โลกหนังสือ 4 (มิถุนายน
2524) : 41 - 49.
- ประทุมพร วัชรเสถียร. "วรรณกรรมการเมือง." ภาษาและหนังสือ 4 (ตุลาคม
2515) : 110 - 114.
- พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อักษร
เจริญทัศน์, 2525.

"พระราชบัญญัติจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ฉบับที่ 4)." ราชกิจจานุเบกษา 71

(9 มีนาคม 2497) : 16.

สยามจดหมายเหตุ. 1 (30 กันยายน - 6 ตุลาคม 2519) : 258.

เสน่ห์ จามริก. "มหาวิทยาลัยกับการพัฒนา." สังคมศาสตร์ปริทัศน์ 1 (ตุลาคม

2509) : 83 - 98.

เอกสารอื่น ๆ

"การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม." รายงานของคณะกรรมการวางแผนพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2517.

นิพนธ์ อินสิน. "แนวคิดเชิงต่อต้านระบบวัฒนธรรมเก่า : ศึกษาจากวรรณกรรมชนชั้นกลางในสมัยพระนพทศเจ้าหลวง." วิทยาลัยครูสกลนคร คณะวิชามนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ ภาควิชาภาษาไทย, 2521. (อัดสำเนา)

บุญเรือง นิยมหอม. "การวิเคราะห์เนื้อหาหนังสือภาษาไทยเกี่ยวกับการเมืองที่จัดพิมพ์ขึ้นตั้งแต่วันที่ 14 ตุลาคม พ.ศ. 2516 ถึง วันที่ 26 มกราคม 2518." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

ประณต นันทิยะกุล. "การบริหารงานบุคคลของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ศึกษาเฉพาะจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2513.

สมศักดิ์ ส่องสัมพันธ์. "นิสิตนักศึกษากับวัฒนธรรมการเมืองประชาธิปไตย." วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2519.

สุภาวงศ์ จันทวานิช. "การจัดช่วงชั้นทางสังคม : เกียรติภูมิของอาชีพต่าง ๆ ในสังคมไทย." รายงานผลการวิจัย ทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2531.

สัมภาษณ์

ประทุมพร วัชรเสถียร : สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2534.

ภาษาอังกฤษ

Anderson, Benedict. "Withdrawal Symptoms : Social And Cultural Aspects of the October 6 Coup." Bulletin of Concerned Asian Scholars. 9 (July - September 1977) : 13 - 30.

Eagleton Terry. Marxism and Literary Criticism. California: University of California Press, 1976.

Goldmann Lucien. The Hidden God. London: Routled & Kegan Paul Limited, 1964.

Wellek, Rene'; and Warren, Austin. Theery of Literature. London: Co & Wyman Ltd, 1963.

Williams, Raymond. Culture. Glasgow, Grest Britain: William Collins Sons & Co., Ltd, 1981.

Wolff, Janett. The Social Production of Art. London and Basingstoke: The Macmillan Press Ltd, 1981.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาคผนวก

ภูมิหลังทางชนชั้นและโลกทัศน์ทางการเมืองของ "ดวงใจ"

แนวคิดที่นักเขียนเสนอในวรรณกรรมนั้นย่อมแสดงถึงโลกทัศน์ของนักเขียน
โลกทัศน์ของนักเขียนแต่ละคนล้วนขึ้นอยู่กับเงื่อนไขของยุคสมัย สภาพแวดล้อมทางสังคม
และชนชั้นทางสังคมที่นักเขียนสังกัดอยู่

สำหรับนวนิยายแนวการเมืองและสังคมของ "ดวงใจ" ผู้วิจัยใคร่ศึกษาภูมิหลัง
ทางชนชั้นและโลกทัศน์ทางการเมืองของดวงใจ เพื่อนำมาอธิบายแนวคิดที่ปรากฏในนวนิยาย
ทั้ง 4 เรื่อง คือ จากดวงใจ บ่วงกรรม รัฐมนตรีหญิง และเทียนส่องแสงได้อย่าง
ทอ้งแท้และถูกต้อง

ในการศึกษาภูมิหลังทางชนชั้น ผู้วิจัยจะศึกษาสถานภาพของดวงใจโดยใช้หลัก
เกณฑ์การจัดลำดับชั้นทางสังคมไทย คือ ครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจ การเมือง
อาชีพ เป็นหลักในการพิจารณาแล้วจึงพิจารณาถึงโลกทัศน์ของดวงใจโดยอาศัยเรื่องชนชั้น
เป็นองค์ประกอบสำคัญ

"ดวงใจ" มีนามจริงว่า ประทุมพร วัชรเสถียร นามสกุลเดิม เหล่าวานิช
เป็นชาวกรุงเทพฯ (ธนบุรี) เกิดในครอบครัวที่บิดาเคยรับราชการและทำงานที่ธนาคาร
แห่งประเทศไทย แล้วกลับเข้ารับราชการอีกตามลำดับ ดวงใจเป็นบุตรคนแรกในจำนวน
2 คน

"ดวงใจ" สมรสแล้ว เมื่อ พ.ศ. 2512 มีบุตร 1 คน

"ดวงใจ" สำเร็จการศึกษาระดับประถมและมีธยมศึกษาที่โรงเรียนเซนต์โย-
เซฟคอนเวนต์ เข้าศึกษาต่อระดับอุดมศึกษาในคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
แล้วเดินทางไปศึกษาต่อในระดับปริญญาโทด้วยทุนส่วนตัวที่ University of Pennsylva-
nia ประเทศสหรัฐอเมริกา

หลังจากสำเร็จการศึกษาแล้ว ดวงใจได้เข้ารับราชการเป็นอาจารย์ประจำ
ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และได้
เข้ารับการอบรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ Institute of social Studies,

Hagui ประเทศเนเธอร์แลนด์ ปัจจุบันดำรงตำแหน่งรองศาสตราจารย์ และผู้อำนวยการโครงการอเมริกาศึกษาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

นับตั้งแต่ พ.ศ. 2501 จนถึง พ.ศ. 2513 ประเทศตกอยู่ภายใต้รัฐบาลเผด็จการทหาร ไม่มีรัฐธรรมนูญ มีเฉพาะรัฐธรรมนูญชั่วคราวในการปกครองประเทศ บรรดาบัณฑิตศึกษา นักภาษา และนักวิชาการเริ่มเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงด้านการปกครองอย่างจริงจัง แต่ในช่วงเวลาดังกล่าวสภาพแวดล้อมส่วนตัวของดวงใจ คือ การมีครอบครัว ทำให้ดวงใจไม่สามารถจะเป็นผู้นำหรือเป็นผู้ตามที่แข่งขันในการเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงใด ๆ ได้ ประกอบกับโดยส่วนตัวแล้วไม่รู้ลี้ภัยอดัดกับการอยู่ภายใต้รัฐบาลเผด็จการทหาร เนื่องจากการไม่มีรัฐธรรมนูญนั้น ไม่ได้คร่ำลึกรู้สึกส่วนตัวในการดำเนินชีวิตประจำวัน และครอบครัวยังคงอยู่ได้อย่างปลอดภัย เพราะในขณะที่ดวงใจมีงานที่มั่นคงแล้ว มีครอบครัวและมีความสบายพอตัวทุกสิ่งทุกอย่างแล้ว แต่เนื่องจากได้ศึกษาทางด้านรัฐศาสตร์ แม้จะเป็นด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศก็ตาม แต่ก็พอจะทราบถึงหลักการด้านการปกครอง จึงมีความคิดว่าประเทศที่เจริญแล้วไม่ควรจะอยู่ภายใต้รัฐบาลเผด็จการทหารนานถึง 13 ปี และรัฐบาลเผด็จการทหารยังใช้ระยะเวลาในการร่างรัฐธรรมนูญยาวนาน ประกอบเหตุการณ์สงครามเวียดนามกำลังคุกรุ่น ดวงใจมีความเห็นว่าด้านการต่างประเทศของไทยนั้น รัฐมนตรีว่าการต่างประเทศไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับแต่สิทธิการตัดสินใจเกี่ยวกับสงครามเวียดนามกลับตกอยู่กับผู้นำทางการทหารเพียงไม่กี่คน และฝ่ายสหรัฐอเมริกา เช่น สหรัฐอเมริกาสามารถใช้สนามบินอู่ตะเภาได้โดยไม่ต้องขออนุญาตจากฝ่ายไทย ซึ่งเป็นเรื่องที่ประชาชนไม่มีส่วนในการรับรู้เลย เป็นต้น และประกอบกับคนใกล้ชิด เช่น เพื่อน ลูกศิษย์ หรือเพื่อนร่วมงาน เช่น อาจารย์ ประพันธ์ศักดิ์ กมลเพชร มีส่วนในการเรียกร้องรัฐธรรมนูญอย่างจริงจัง จึงมีความรู้สึกว่สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องใกล้ตัว จึงเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการเรียกร้องให้เกิดการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

เมื่อดวงใจได้เข้ารับการอบรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ Institute of Social Studies, Hague ประเทศเนเธอร์แลนด์ ดวงใจได้พบปะและรับรู้ถึงความรู้ความคิดทางการเมืองจากเพื่อนชาวต่างชาติหลายชาติที่ร่วมการอบรม เช่น ได้รับรู้ความคิดทางการเมืองที่ฝังไว้ในลัทธิมาร์กซิสต์อย่างรุนแรงของเพื่อนชาวอเมริกาได้

ซึ่งดวงใจไม่เคยพบเช่นนี้มาก่อน การได้พบเห็นและรับรู้รวมทั้งการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางการเมืองที่แตกต่างกันเช่นนี้ ทำให้ดวงใจได้เปิดกว้างทางด้านความคิดทางการเมืองมากยิ่งขึ้น

เมื่อกำหนดเหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516 ดวงใจได้เห็นพลังประชาชนและอำนาจของพลังนี้แล้วเกิดความทึ่งในการประสานงานของขบวนการนักศึกษาที่สามารถทำให้เกิดพลังประชาชน แต่เกิดความสงสัยและยังหาคำตอบไม่ได้เลยว่า ขบวนการนักศึกษามีวิธีการประสานงานกันอย่างไรจึงประสบผลสำเร็จเช่นนั้น

จากเหตุการณ์ครั้งนี้ ดวงใจเกิดความคิดและฝันไว้ว่า ทุกอย่างคงจะเกิดขึ้นง่าย ประชาธิปไตยคงจะเกิดขึ้นง่าย มีการเลือกตั้ง มีสภาสืบต่อกันมา ไม่มีการรัฐประหารกันอีก แต่สิ่งที่ได้เห็นคือ "นักศึกษากลายเป็นรัฐบาลที่สอง" ฝ่ายบ้านเมืองเป็นรัฐบาลแรก นักศึกษาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการของรัฐบาลในทุกเรื่อง การตัดสินใจของรัฐบาลจะต้องได้รับความเห็นชอบจากนักศึกษา การที่นักศึกษาเข้าไปก้าว่กายในการดำเนินงานของรัฐบาลเช่นนี้ ดวงใจมีความเห็นว่าเป็นเรื่องที่ผิด เพราะนักศึกษากระทำการเกินหน้าที่ของตน

สิ่งต่าง ๆ ที่นักศึกษาทำลงไปประกอบกับฝ่ายที่เคยเป็นใหญ่ในบ้านเมืองไม่ได้รับผลประโยชน์เท่าที่ควร ดวงใจเห็นว่าทั้งสองสาเหตุนี้นำไปสู่เหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 แต่ก็ยังคงยืนยันว่าพลังนักศึกษาทำเกินเหตุ เพราะไม่มีทฤษฎีการปกครองใดหรือไม่มีประเทศใดทำแบบนี้ เพราะรัฐบาลยอมให้นักศึกษาก้าว่กายการดำเนินงานทุกเรื่อง

ในด้านนโยบายต่างประเทศของไทย ดวงใจมีความเห็นว่าหลังจากรัฐบาลเผด็จการของจอมพลถนอม กิตติขจร หมดยุคแล้ว ในช่วงหัวเลี้ยวหัวต่อของการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายต่างประเทศ เมื่อสิ้นสุดรัฐบาลจอมพลถนอม กิตติขจร ก็เป็นอันสิ้นสุดนโยบายตามหลังสหรัฐอเมริกาและเมื่อสหรัฐอเมริกาถอนฐานทัพทั้งหมดออกจากประเทศไทย ปี พ.ศ. 2518 ในสมัยของรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ซึ่งไทยจะต้องตัดสินใจว่าจะดำเนินนโยบายต่างประเทศต่อไปอย่างไร จึงจะเกิดประโยชน์ประเทศ การตัดสินใจเชื่อมสัมพันธ์ไมตรีกับสาธารณรัฐประชาชนจีน จึงถือเป็นนโยบายที่เจ็บแสบแหลมของรัฐบาลชุดนี้

ความเป็นจริงแล้ว สาธารณรัฐประชาชนจีนยังคงเน้นอันตรายต่อความมั่นคงของประเทศไทย แต่การดำเนินนโยบายแข่งขันกันโดยการยึดแนวนโยบายตามหลักสหรัฐอเมริกาต่อไปนั้น เป็นเรื่องที่เป็นไปไม่ได้เพราะสหรัฐอเมริกาประกาศถอนตัวจากสงครามเวียดนาม ดวงใจจึงเห็นว่าเป็นการเหมาะสมแล้วที่ไทยจะเปลี่ยนแนวนโยบายกลับไปคบค้ากับสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ก็เป็นที่น่าเสียดายว่าต่อมาไทยก็ไม่สามารถเป็นตัวของตัวเองได้อย่างเต็มที่ และคบค้ากับประเทศสังคมนิยมได้อย่างเต็มที่อย่างที่รัฐบาลของพลเอกเกรียงศักดิ์ ชมะนันทน์ เรียกว่า นโยบายการปฏิบัติต่อมหาอำนาจอย่างเท่าเทียมกัน เพราะความจริงแล้วสหรัฐอเมริกายังคงเป็นแกนหลักอยู่นั่นเอง ที่เป็นเช่นนี้ ดวงใจให้ความเห็นว่า การที่ไทยต้องพึ่งพาสหรัฐอเมริกาโดยตลอด เป็นเพราะสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศตะวันตกที่เอาไรต์เอาเปรียบไทยน้อยที่สุด และคอยช่วยเหลือไทยอยู่เสมอ

เมื่อได้พบเห็น รับรู้และเพิ่มพูนประสบการณ์ต่าง ๆ มากขึ้นในส่วนของความรู้ ความเข้าใจด้านวิชาการในอาชีพและสภาพสังคมการเมืองรอบ ๆ ตัว ประกอบกับความเป็นคนชอบการขีดเขียน ดวงใจจึงเริ่มสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีความตั้งใจว่าจะผลิตผลงานที่สร้างสรรค์แก่สังคม และพยายามแนะนำหรือสอดแทรกวิธีแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว และเห็นว่าตลาดหนังสือของไทยไม่ต้องการเรื่องที่มีอุดมคติมากเกินไป ดวงใจจึงพยายามหาแก่นเรื่องที่คนทั่ว ๆ ไปสามารถรับได้ผนวกกับความรู้ในด้านรัฐศาสตร์ที่ได้ศึกษาเล่าเรียนมา และประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เป็นอาจารย์อยู่ ประสมประสานกับเหตุการณ์ปัจจุบันในขณะสร้างงานเป็นข้อมูลสำคัญในการสร้างสรรค์ผลงาน จึงทำให้ได้แก่นเรื่องของนวนิยายแนวการเมืองและสังคม 4 เรื่องคือ จากดวงใจ บ่วงกรรม รัฐมนตรีหญิง และ เทียนส่องแสง

จากดวงใจ เป็นการนำประสบการณ์ที่ได้พบเห็นและรับรู้จากการเข้าอบรมด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศที่ประเทศเนเธอร์แลนด์ ได้รับรู้ถึงแนวความคิดทางการเมืองที่แตกต่างและหลากหลายได้รับรู้ถึงการเปลี่ยนแปลงและความเป็นไปของการเมืองในโลก และได้พูดคุยแลกเปลี่ยนกับเพื่อนต่างชาติที่เข้าร่วมอบรม ซึ่งล้วนมีความคิดก้าวหน้าทั้งสิ้น และดวงใจยอมรับว่าในขณะที่ไปเข้าร่วมอบรมนั้น ซึ่งเป็นยุคของรัฐบาลเผด็จการจอมพลถนอม กิตติขจร ความคิดทางการเมืองยังไม่กว้างไกลเท่าที่ควร และไม่เคยรู้จักกับคนที่มีความก้าวหน้าหรือฝึกฝนในลัทธิมาร์กซิสม์อย่างรุนแรงมาก่อน จึงพยายามรวบรวม

แนวความคิดต่าง ๆ ที่ได้รับรู้มาประมวลเข้าด้วยกัน ผนวกกับสถานการณ์ทางการเมืองของไทยที่ดวงใจใช้เป็นข้อมูลในการเขียนนวนิยายเรื่องนี้

บ่วงกรรม ดวงใจได้ใช้ประสบการณ์ในสาขาอาชีพการเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัย ดวงใจถือว่านวนิยายเรื่องนี้เป็นการสะท้อนสิ่งที่อาจารย์ คณบดีและนิสิตนักศึกษาต้องการแสดงออก และต้องการสะท้อนให้เห็นถึงความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในมหาวิทยาลัยทั้งในส่วนของอาจารย์และนักศึกษา

รัฐมนตรีหญิง ดวงใจเริ่มเขียนนวนิยายเรื่องนี้ในขณะที่ประเทศไทยกำลังมีการเปลี่ยนแปลงด้านนโยบายการต่างประเทศและนายกรัฐมนตรี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช ยังมีได้เดินทางไปเยือนสาธารณรัฐประชาชนจีน แต่ด้วยสาเหตุที่ทฤษฎีเขียนทีละตอนจึงเกิดความล่าช้า จึงปรากฏมี ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช เป็นตัวละครแทรกอยู่ในเรื่องด้วย และโดยความคิดส่วนตัวแล้ว ดวงใจคิดว่านโยบายด้านการต่างประเทศของไทยจะต้องแยกออกจากสหรัฐอเมริกา แล้วหันกลับมาคบหากับสาธารณรัฐประชาชนจีน ซึ่งสอดคล้องกับนโยบายการต่างประเทศของรัฐบาล ม.ร.ว.คึกฤทธิ์ ปราโมช และการที่จะคบหากับสาธารณรัฐประชาชนจีนนั้น ไทยควรจะต้องรู้จักสาธารณรัฐประชาชนจีน คนพ่อบาทหลวงที่เคยสอนอยู่ที่คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้เล่าประสบการณ์เกี่ยวกับสาธารณรัฐประชาชนจีนให้แก่ดวงใจ บาทหลวงท่านนี้และประสบการณ์ของท่านจึงเป็นส่วนหนึ่งของนวนิยายเรื่องนี้ด้วย ดวงใจได้วาดภาพของสาธารณรัฐประชาชนจีนออกมา แม้จะไม่ได้กระจ่างชัดเจนนัก เพราะดวงใจยอมรับว่าความเข้าใจทางการเมืองในขณะนั้นยังไม่กระจ่างเท่ากับทุกวันนี้ เพราะในขณะนั้นเหตุการณ์ต่าง ๆ ยังวุ่นวายและมีทางหลายแห่งที่ไทยจะต้องเลือกเดิน ดวงใจจึงสะท้อนสิ่งต่าง ๆ ออกมาเท่าที่จะสามารถทำได้

เทียนส่องแสง ดวงใจต้องการสะท้อนเหตุการณ์ 6 ตุลาคม 2519 แต่ยอมรับว่าไม่สร้างตัวละครให้หลบหนีเข้าป่า เพราะดวงใจไม่มีความรู้ในแง่นี้ แต่เมื่อได้พบเห็นและรับรู้ถึงนักศึกษาและหนุ่มสาวจำนวนหนึ่งหายไป จึงพยายามให้คำตอบเท่าที่จะให้ได้ว่า พวกเขาหายไปไหน และพยายามเสนอให้เห็นบทบาทของผู้ใหญ่ที่สามารถมีส่วนช่วยเปลี่ยนแปลงความคิดและทำความเข้าใจต่อสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในบ้านเมืองของคนหนุ่มสาวให้มองโลกในแง่ดีกว่าเดิม (ประทุมพร วัชรเสถียร, สัมภาษณ์, 26 กุมภาพันธ์ 2534)

เมื่อพิจารณาจากภูมิหลังทางครอบครัว สถานะทางเศรษฐกิจ การศึกษา อาชีพ และความคิดทั้งหมดของดวงใจ (ในช่วง พ.ศ. 2513 - 2523 จากบทสัมภาษณ์) ดวงใจสังกัดอยู่ในชนชั้นกลางของสังคมไทย ที่มีความพึงพอใจกับชีวิตความเป็นอยู่โดยส่วนตัว แต่ด้วยการศึกษา ประสบการณ์จากอาชีพและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้พบเห็น ทำให้ดวงใจต้องแสดงทัศนะทางการเมืองออกมาอย่างไม่เข้าข้างลัทธิการเมืองลัทธิใดลัทธิหนึ่ง หากแต่มุ่งความสงบสุขและความยุติธรรมในการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน มองเห็นข้อดีและข้อด้อยของการปกครองระบอบต่าง ๆ แต่ยังคงเชื่อถือในระบอบการปกครองที่เปิดกว้างให้เสรีภาพ และไม่นิยมการเปลี่ยนแปลงอย่างรุนแรงหรือรวดเร็ว

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ประวัติผู้เขียน

ผู้เขียนชื่อ นางสาวปัทมา จันทร์เจริญสุข เกิดเมื่อวันที่ 16 ธันวาคม 2504 ณ จังหวัดนครราชสีมา จบการศึกษาระดับปริญญาตรี ศิลปศาสตร์บัณฑิตจากคณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร เมื่อปี พ.ศ. 2527 ปัจจุบันผู้เขียนเป็นอาจารย์ประจำสาขาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย